

משקים שלנו

עבר עליהם הלילה

"משקים מזוגין שעבר עליהם הלילה... והוא שלנו בכלי מתכות"¹.
לא נתפרש² אם די בשהיית חלק מהלילה לאסור. ולכאורה הפירוש "עבר עליהם הלילה" - שעבר כל הלילה, מצאת הכוכבים עד עלות השחר.
מאידך העירוני משולחן ערוך אדמו"ר הזקן, הלכות נטילת ידים שחרית³, אודות מים שנטלו בהם ידים שחרית, ש"אסור להשתמש בהם... מפני רוח רעה ששורה עליהן, ולכן לא ילינם בבית"⁴. ושם ודאי כבר עבר חלק מהלילה, עכ"פ "שיתין נשמי"; ואכן, בספר שמירת הגוף והנפש⁵ הביא בשם ספר זוהר חי⁶: "וייזהר מאד כשנוטל ידיו, תיכף יקח המים חוץ לבית, ולא יישן בעוד שהמים אצל המיטה, ובזה יתקדש".
וייתכן שאז "משתחוים" היינו שחייה גדולה יותר.

(1) נדה יז.א. שו"ע אדה"ז חו"מ הל' שמירת גוף ונפש ס"ז, במהדורה החדשה חלק ו עמ' קמד.

(2) גם לא בס' שמירת הגוף והנפש ס' מה.

(3) מהדו"ק ס' ד ס"ט.

(4) המקור לפרט זה, בוהר ח"א פ' ושב קפדב, שצויין במהדורה החדשה (אך לא צויין שם איזה פרט לקוח מאיזה מקור) "ולא יבית לון] בביתא, דהא כיוון דאתושדן בארעא, רוחא מסאבא אשתכח תמן ויכיל לנוקא".

(5) ס' נד הערה כז.

(6) להרה"ק רבי יצחק יהודה מקומרנא, על הזוהר שם.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'סז

ערב שבת קודש

פרשת ויחי

י"א בטבת התשע"ה

יוצא לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי-אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"א בטבת ה'תשע"ה - י"ח בטבת ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"א בטבת	הלי תשובה פרק ז-ט.	הלי יסודי התורה פרק ז.	מ"ע עג.
ש"ק	י"ב בטבת	פרק יו"ד. מה אהבתי וגו'. ספר אהבה והוא ספר שני. הלי ק"ש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מ"ע עג. י.
א'	י"ג בטבת	פרק ג-ד. הלי תפלה וברכת כהנים.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ט.	מ"ע י. ה.
ב'	י"ד בטבת	פרק ב-ד.	פרק י.	מ"ע ה.
ג'	ט"ו בטבת	פרק ה-ז.	הלי דעות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ה.
ד'	ט"ז בטבת	פרק ח-י.	פרק ב.	מ"ע ה.
ה'	י"ז בטבת	פרק יא-יג.	פרק ג.	מ"ע ה.
ו'	י"ח בטבת	פרק יד-טו. הלי תפילין ומזוזה וס"ת.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מ"ע כו. יב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר** 120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', י"א בטבת	4:36	5:24	5:47	6:50	9:11	11:45	12:15	4:47.4	5:14
ש"ק, י"ב בטבת	4:36	5:25	5:47	6:50	9:12	11:45	12:15	4:48.2	5:15
א', י"ג בטבת	4:37	5:25	5:47	6:50	9:12	11:46	12:16	4:48.9	5:15
ב', י"ד בטבת	4:37	5:25	5:47	6:50	9:12	11:46	12:16	4:49.7	5:16
ג', ט"ו בטבת	4:37	5:25	5:48	6:50	9:13	11:47	12:17	4:50.5	5:17
ד', ט"ז בטבת	4:37	5:25	5:48	6:50	9:13	11:47	12:17	4:51.3	5:18
ה', י"ז בטבת	4:37	5:26	5:48	6:50	9:13	11:47	12:17	4:52.1	5:19
ו', י"ח בטבת	4:38	5:26	5:48	6:50	9:13	11:48	12:18	4:53.0	5:19

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
ויחי	4:11	5:27	4:25	5:29	4:15	5:26	4:30	5:31
שמות	4:17	5:33	4:31	5:34	4:20	5:32	4:35	5:36

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

יום רביעי

ט"ז בטבת

בליל רביעי - תקופת טבת⁶, בשעה 10:09 בלילה.

6) ראה שו"ע אדה"ז סי' תנה סט"ו, שהחמיר בעניין מים ששהו בביתו [מגולים, ע"פ הד"מ שם, ואפילו בתוך המקור] בשעת התקופה (ומעט אח"כ מותר - ראה שו"ע רבינו סי' ר"ד). כמו"כ כל שם בקשר למים שבשכונת המת (בית שמת בו וב' בתים הסמוכים). [וכן אין שותים מים בשעת התקופה עצמה]. וכן הובא ברמ"א יו"ד קטו ס"ה, וצ"ע שבשו"ע רבינו, ח"מ הל' שמירת גוף ונפש ס"ד (במהדורת קה"ת תש"כ ואילך, חלק ה' עמ' 1773. במהדורה החדשה כרך ו' עמ' קמב), הביא כמה דברים מהרמ"א שם בקשר לשתיית מים והשמיט עניין זה. פרטים בזהירות זו נלקטו בס' 'שמירת הגוף והנפש' סי' מז. ה'תקופות' צוינו בלוח 'היום יום' בעמוד שלפני התחלת הלוח' עצמו, ובלוח כולל חב"ד מופיעות תמיד בתחילת החודשים המתאימים. בלוחות מופיעה השעה 10:30, והשעה האמורה בפנים היא בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר', ע"פ הנהוג בפועל ע"פ חצות האמצעי, ראה שערי הל' ומנהג או"ח ח"א עמ' רסא.

יום חמישי

י"ז בטבת

מדברי הרבי: "בספרי היסוד של חסידות חב"ד (תניא, תורה אור וליקוטי תורה) לא נזכר כלל על-דבר תעניות שובבי"ם⁷ בשבועות אלו (מתחילת ספר שמות), ואפילו לא הענין, התיבה שובבי"ם!... כי עיקר התיקון על-ידי תעניות אלו כבר נסתיים בדורות הראשונים⁸."

7) שבועות אלו כונו "שובבי"ם, ר"ת של שמות הפרשיות "שמות, וארא... משפטים" (ורמו לפסוק "שובו בנים שובבים", ירמיהו ג'ד. כב), ובשם האריז"ל מובא שימים אלה מסוגלים לתקן פגם היסוד. בד"כ מתענים בימי ה' בשבוע. וראה במפורט בלוח דבר בעתו. 8) ספר הישועות תשמ"ט ח"א עמ' 185, עיי"ש.

בשורה טובה לאנ"ש חסידי חב"ד

הופיע הספר החשוב

הלכות ומנהגי חב"ד ליום יום ולמעגל השנה

בעריכת הרב יוסף-שמחה גינזבורג, מתוך מדור 'לוח השבוע' שבגיליון 'התקשרות'

ניתן להשיג בחנויות המובחרות | הפצה ראשית: חיש הפצת המעיינות 03-9600770

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ויחי

י"ב בטבת

זאת⁴.

התועודות: "בעומדנו ב'שבת חזק' - צריך כל אחד ואחד מישראל לחזק את עצמו ובני-ביתו וכל הנמצאים בסביבתו... בכל ענייני יהדות... וכדאי לקשר זה עם התועודות מיוחדות... כהמנהג בכמה קהילות קדושות בישראל, שבשבת חזק מכינים הגבאים 'קידושא רבא', ובוודאי יחזקו ויחדשו מנהג זה בכל המקומות - שבה יוסיפו באמירת דברי תורה (וגם קבלת החלטות טובות...) ויוסיפו בהשמחה לגמרה של תורה⁵."

יום שני

י"ד בטבת

סוף זמן קידוש לבנה כל הלילה (ליל יום ב').

4) ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בס' שולחן-הקריאה פכ"א כתב, שהעולה לא יאמר זאת מחשש הפסק, ובקצות השולחן סי' פד בבדי-השולחן סי' ק כב הוסיף ע"ז את הטענה "שהברכה היא לעולה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו". אמנם באג"ק ח"ד עמ' יד השיב על כך הרבי: "אמירת העולה לתורה 'חזק חזק ונתחזק' - לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת הסיום (ראה שו"ע אדה"ז סי' קס"ז ס"ט*)", וגם הוא** אומר, כי נוסחא שלנו*** היא 'ונתחזק"', עכ"ל.

* שם איתא שהפסק מענייני הסעודה אינו מעכב בדיעבד בין ברכה לאכילה; ו"מותר לכתחילה אם אי אפשר בעניין אחר", ואכן, ע"פ דברי הרבי בהתועודות תשמ"ז ח"ב עמ' 254 הערה 31 - מוגה - "שאמירת הברכה קאי גם על העניין ד'חזק"', עיי"ש, הרי זה ממש כמו שכתב הרבי בספר-המנהגים ס"ע 105 בעניין מנהגנו באמירת היה"ר על התפוח ברה"ב בין הברכה לאכילה: "וכיוון דא"א בענין אחר, הווי כדיעבד." וע' גם בשו"ת יביעי-אומר ח"א חאו"ח סי' ט.

** - העולה לתורה, שאליו מכוונת הברכה 'חזק', מצטרף לאמירה (כנראה - עם הציבור) כדי לברך גם את הקהל עמו.
*** - שלא כמנהג צרפת בעבר והספרדים כיום, שמברכין רק העולה.

5) ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 233, עיי"ש.

"חזק חזק ונתחזק!"

לפני התחלת הגלות וקושי השעבוד יש צורך בנתינת כוח וחיזוק מיוחד - שזהו עניין "וישם בארון במצרים" • יוסף, המפרנס ומכלכל את ישראל, נמצא איתנו עד לרגע שיוצאים מהגלות • כל מניעה ועיכוב שיהודי פוגש, אינו אלא ניסיון מלשון נס והרמה כדי להגביהו למעלה יותר, ובאמת - הניסיון אין בו מציאות כלל • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מובן (א) שעיקר החיזוק נלקח מסיום הספר, היינו, הפסוק האחרון שבו, (ב) ופעולת החיזוק היא, לכל לראש (ובעיקר) בחלק התורה הסמוך לו, התחלת פרשת שמות (שקורין בתפילת מנחה דשבת חזק), כדלקמן.

ב. סיום ספר בראשית הוא - "וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים".

ולכאורה, נשאלת שאלה הכי פשוטה גם אצל בן חמש למקרא:

בהתחלת הפרשה מסופר אודות בקשתו של יעקב ליוסף "אל נא תקברני במצרים ושכבתי עם אבותי... וקברתני בקבורתם"⁷, כלומר, הן מצד העילוי ד"וקברתני בקבורתם",

במערה אשר בשדה המכפלה... שמה קברו את אברהם... את יצחק גוי"⁸, והן מצד חסרון ארץ מצרים, "ערוות הארץ"⁹, תכלית הירידה.

ואילו בנוגע ליוסף - מדגישים בסיום הפרשה והספר "ויישם בארון במצרים", היינו, לא זו בלבד שלא נקבר במערת המכפלה, וגם לא

א. שבת זו היא "שבת חזק" - על שם שבה מסיימים ספר שלם בתורה, ספר בראשית, שהוא הספר הראשון שבתורה (ראשון במעלה וחשיבות, ובמילא, גם ראשון בסדר כפשוטו), ומנהג ישראל ("תורה היא"¹) שבסיום² הספר מכריז כל הקהל בקול רם "חזק חזק ונתחזק".

ותוכן העניין - שסיום ספר בתורה (ובפרט ספר ראשון³) נותן חיזוק ותוקף בכל ענייניהם של ישראל, החל מענייני התורה, ומזה נמשך גם בענייני העולם, כמאמר⁴ "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", וכן "בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא"⁵.

והנה, מכיוון שההכרזה "חזק חזק ונתחזק" באה בהמשך ובסמיכות ממש לסיום הספר⁶, הרי

1) תוד"ה נפסל - מנחות כ.ב. וראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ב עמ' 56 הערה 2.

2) ראה שו"ע או"ח סו"ס קלט ובנ"כ. ובספרי טעמי-המנהגים.

3) להעיר מהעניין ד"כל התחלות קשות" (כמובא גם בפרש"י על התורה (יתרו יט,ה), פשוטו של מקרא), מכיוון שעל-ידי זה נעשה פתיחת הצינור כו' (ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74 וש"נ).

4) זוהר ח"א קלד, סע"א. ח"ב קסא, רע"ב. ח"ג קעת, א. וראה ב"ד בתחלתו.

5) זח"ב שם.

6) ועד כדי כך, שלא ממתנינים עד שהעולה לתורה יברך את הברכה שלאחריה, אלא, מנהג ישראל, שמיד בסיום

הקריאה, לפני אמירת הברכה, מכריזים "חזק חזק ונתחזק" (ואין בזה הפסק כו').

7) פרשתנו מז, כט"ל.

8) שם מט, ל"לא.

9) מקץ מב, ט. שם יב. וראה קה"ד פ"א ד (בסופו).

קונה בנפשו את מידת הענווה והביטול הזאת – הוא זוכה להצלחה מופלגה בלימוד התורה. כמאמר "ונפשי כעפר לכול תהיה, (ועלידי זה) פתח ליבי בתורתך".

(לקוטי לוי יצחק לזוהר כרך א, עמ' רעז)

הנותן אמרי שפר (מט, כא)

שהם משפרין אמרים שניתנו בשופר (דברי תורה שניתנו על-ידי קול השופר) (ב"ר)

אומר כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק':

'שפר' רומז לפנימיות התורה, הנקראת 'נופת צופים', והיא 'משפרת' את חלק הנגלה שבתורה, כמו הנשמה שנותנת כוח לגוף (בזוהר מכנים את חלק הנגלה 'גופא', ואת חלק הנסתר – 'נשמתא').

פירוש הדברים:

התורה היא ממוצע בין המאציל ב"ה להנאצלים, והיא כוללת (ככל ממוצע) את שני הדברים המתחברים על-ידיה: הן 'הארץ המאציל' הן 'שורש הנבראים'. 'הארץ המאציל' שבתורה זו פנימיות התורה; ו'שורש הנאצלים' – חלק הנגלה שבתורה. זהו שנאמר (דברים כט) "הנסתרות – לה' אלוקינו, והנגלות – לנו ולבנינו".

פנימיות התורה 'משפרת' את חלק הנגלה שבתורה, שתאיר ותזרח בו בחינת 'הארץ המאציל'.

(אור התורה בראשית כרך ב, עמ' 756-שעט)

בנות צעדה עלי שור (מט, כב)

בנות צעדה: אלן תריסר שבטין... (זח"א רא)

בהמשך לזה מפרש הזוהר שהפסוק "רבות בנות עשו חיל" (משלי לא) אמור על השבטים, ומקשה: והלוא לא היו אלא שנים-עשר איש, וכיצד נקראים 'רבות'? ומתרץ, ש'רבות' פירושו 'גדולות', כמו "זעקת סדום ועמורה כי רבה", שפירושו 'גדלה'.

אומר על כך כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק':

השבטים היו נשמות כלליות. בנשמתו של ראובן היו כלולות כל הנשמות הפרטיות של שבט ראובן; בנשמתו של שמעון היו כלולות כל הנשמות של שבט שמעון; וכן בכולם. לכן נקראו 'רבות'-'גדולות', כי נשמותיהם היו 'גדולות': כל אחת ואחת מהן כללה אלפי נשמות פרטיות.

(אור התורה כרך י, עמ' 2288)

בנימין זאב יטרף (מט, כז)

בנימין נקרא "בן אחר" (בראשית ל, כד), היינו העבודה של הפיכת בחינת 'אחר', נפש הבהמית, לבחינת 'בן'.

זהו שנמשל בנימין לזאב, הטורף את הבהמה [=הנפש הבהמית].

(אור התורה כרך ב, דף תי"ז)

גו"ו¹⁹. ועל-פי זה מובן שלפני התחלת הגלות וקושי השיעבוד, יש צורך בנתינת כוח וחיזוק מיוחד – שזהו עניין ד"ויישם בארץ במצרים":

יוסף, המפרנס ומכלכל את ישראל²⁰ – נמצא יחד עם בניישראל, "ויישם בארון במצרים", ובאופן שמציאותו היא בשלימות (לא רק העצמות²¹, אלא גם הבשר וכו') גם על-פי טבע,

בארץ ישראל בכלל, אלא עוד זאת, בחוץ לארץ גופא – "במצרים" דווקא, ובזה גופא – ויחנטו אותו ויישם בארון", פעולה המדגישה את עניין הקביעות¹⁰.

ונשאלת השאלה – איזה חיזוק – ("חזק חזק ונתחזק") לומדים ומקבלים מסיום הספר "ויישם בארץ במצרים"!? ג. ויש לומר הביאור בזה – שחיזוק זה קשור,

על-ידי זה שמראים שלא מתפעלים כלל מהניסיון –

מתגלה האמת שאין בו מציאות כלל, וכל עניינו הוא,

אדרבה, לפעול נס והרמה!

"ויחנטו אותו ויישם בארון", ונמצא שם באופן של קביעות (עד ליציאת בניישראל מגלות מצרים).

ולכן, לאחרי שמסיימים "ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים", מכריזים "חזק חזק ונתחזק"²² – שזהו החיזוק להמשך ד"הבאים מצרימה", שלא להתפעל מקושי הגלות והשיעבוד, מכיוון שלא נמצאים בגלות לבד, אלא ביחד עם יוסף.

ובפרט – ש"יוסף" הוא גם ה"מושל בכל ארץ מצרים"²³ (מלכות שהייתה מושלת בכיפה²⁴), עד

19 שמות א.י.

20 שלכן נקראים כל ישראל על שמו – "נוהג כצאן יוסף" (תהילים פ.ב. פרש"י ומצו"ד עה"פ).

21 כולל הפירוש הפנימי ד"עצמות" – מלשון עצמיות, עצם מציאותו דיוסף (מגלה-עמוקות אופן יז עה"פ בשלח שם). וראה אוה"ת בשלח (כרך ז) עמ' ב'תרגום, כלומר, לא רק שלימות העצמיות, אלא גם שלימות הגילוי וההתפשטות כו'.

ולהעיר מפתגם כ"ק אדנ"ע: איך וועל גאנץ זיין... מיט מיין עצמיות... איך וועל גאנץ זיין מיט מיין התפשטות (סה"ש תורת-שלום עמ' 248).

22 ורק לאח"ז מברך (העולה לתורה) ברכה שלאחריה (כנ"ל הערה 6), ו"ל דהיינו שאמירת הברכה קאי גם על העניין ד"חזק חזק ונתחזק", כולל עניין אמן ע"י השומעים, ואדרבה – "גדול העונה אמן יותר מן המברך", בדוגמת ניצחון המלחמה ע"י הגבורים (נזיר בטופה).

23 ויגש מה.ח.

24 ראה מכילתא בשלח יד, ה. שמו"ד פט"ו, י. זח"ב ו.א.

כאמור, עם התחלת פרשת שמות, "ואלה שמות בניישראל הבאים מצרימה גו"ו":

בפרשת שמות מתחיל עיקר העניין דגלות מצרים¹¹, קושי השיעבוד כו', כי, אף שהייתה למצרים הייתה כבר לפני זה, בפרשת ויגש¹², הרי, בנוגע לתקופה היא נאמר¹³ "וישב (ישיבה בשלווה)¹⁴ ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ("במיטב הארץ"¹⁵) ויאחזו בה (לשון אחוזה)¹⁶ ויפרו וירבו מאוד", ורק בפרשת שמות, לאחרי ש"וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא"¹⁷, אזי, התחיל (עיקר) עניין הגלות, קושי השיעבוד כו' (שהרי "כל זמן שאחד מן השבטים קיים לא היה שיעבוד"¹⁸), החל מהעניין ד"הבה נתחכמה לו

10 "כי החניטה היא לקיים הבשר שלא יכלה ויהיה הגוף קיים כאלו הוא חי" (ש"ך עה"ת פרשתנו נ.ב. עיי"ש בארוכה (סוד העניין כו')). וכן "ויישם בארון", "באופן שלא יגיעו המים אליו בתוך הארון" (פי' תרגום יונתן עה"פ).

11 ראה גם לקו"ש, חלק ל, עמ' 249 ואילך.

12 מו, א ואילך.

13 ס"פ ויגש.

14 ע"ד פרש"י ר"פ וישב.

15 ויגש מזו.ו, שם.יא. פרש"י שם מה, יח.

16 פרש"י ס"פ ויגש, וראה קונטרס משיחות ש"פ ויגש תשמ"ז ס"י ובהערה 120.

17 שמות א.ו.

18 פרש"י וארא ו, טז (משמור"פ פ"א, ח).

פרשת ויחי

פרשת ויחי

מדוע נקראת פרשתנו בשם 'ויחי', בשעה שהאירוע המרכזי שבה הוא פטירתו של יעקב אבינו, וכל המאורעות שבפרשה קשורים למאורע הזה?
אלא כל עוד יעקב חי, עדיין לא הוכח ברורות שחיותו הרוחנית (קרי דבקותו בה') היא בבחינת חיים אמיתיים. כי אמת פירושה דבר שאינו ניתן לשינוי והפסק, והרי גם לגבי צדיק נאמר (אבות פ"ב) "אל תאמין בעצמך עד יום מותך".
רק עם הסתלקותו של יעקב, כשהתברר שהיה בתכלית הדבקות בה' עד הרגע האחרון, איראז הוכח שהוא חי חיים אמיתיים.
זאת ועוד: חז"ל אמרו (תענית ה) "יעקב אבינו לא מת, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים". כי מכיוון שהדבקות בה' המשיכה להתקיים בבניו, שכולם היו צדיקים וקדושים, הרי זה כאילו לא מת.
לכן נקראת פרשתנו 'ויחי'.

(לקוטי שיחות חלק טו, עמ' 427-431)

יהודה אתה יודוך אחיך, ידך בעורף אויביך (מט,ה)

"יהודה" – רומז להודאה וביטול הבאים מעצם הנפש.
"יהודה אתה" – רומז להתגלות בחינה זו (אתה – משמעו לשון נוכח, גילוי).
"ידך בעורף אויביך" – בשעה שמתגלית בחינת עצם הנפש, אזי אויביך – הרע שבך, מפנה אליך את עורפו ובורח ומתבטל. לא כפי שהיה בשעת יציאת מצרים, שבני ישראל ברחו מן הרע – "כי ברח העם" – והרע נשאר בתוקפו, אלא שעלידי התגלות עצם הנשמה הרע נדחה ונתבטל לגמרי.

(המשך תער"ב כ"ב ב, עמ' תתיא)

יששכר חמור גרם (מט,ז)

אמר הבעל-שם-טוב:
"יששכר" – יש שכר רב.
"חמור" – חומריות העולם והגוף.
"יששכר חמור גרם" – ההתעסקות בכירור וזיכוך החומר גורמת ומביאה לאדם שכר רב.

(צוואת הריב"ש ס' ק' עמ' 34)

* * *

איתא בספרים ש'חמור' ראשי תיבות חכם מופלג ורב רב.
אומר רבי לוייצחק שניאורסון:
החמור, שמוכן תמיד לשאת משא כבד ואינו מתנגד לזה כלל, מסמל שיא של שפלות והכנעה. כשאדם

ש"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים"²⁵, שמזה מובן, שאף אחד אינו יכול להפריע, ח"ו, לבני ישראל גם בהיותם בגלות כו'.
ד. והנה, עניין זה מהווה חיזוק בנוגע לכל הגלויות – "כל המלכיות נקראו על שם מצרים כו"²⁶, כל הגלויות, עד לגלות האחרון, ובגלות האחרון גופא – עד לימי הגלות האחרונים, עקבתא דמשיחא ממש, דורנו זה ותקופתנו זו.
ואדרבה – מצד העניין דירידת הדורות כו', הרי, בדורנו זה דווקא יש צורך מיוחד בזה, ולכן עשה הקב"ה שכל הוראות התורה (ובנידון דידן, החיזוק ד"ויישם בארון במצרים") יהיו באופן גלוי. ואכן, מודגש הדבר באופן גלוי לעין כול – שהרי שמו (הראשון) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הוא "יוסף", יוסף שבדורנו.
וכמודגש גם בפעולתו ועבודתו, שחידושו העיקרי הוא עניין הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, באופן ד"באר את התורה", "בשבעים לשון"²⁷ – שזהו עניין ד"יוסף", "יוסף ה' לי בן אחר"²⁸, כלומר, להתעסק גם עם יהודים אלו שלולי עבודתו היו (בגלוי) בבחינת "אחר"²⁹, שגם הם יהיו "בן"³⁰ (גם בגלוי), ועד ל"בן" הכי נעלה, "בנימין", "בן ימין", שהוא לבדו נולד בארץ ישראל³¹ (ויש לומר שזהו העילוי דה"אחר" שנעשה

25) מקץ מא,מד.

26) ב"ד פט"ז, ה.

27) דברים א,ה ובפרש"י. ולהעיר, שעניין זה היה "בעשתי עשר חודש גו'" (שם, ג) – חודש שבט, שבעשירי שבו ("העשירי יהיה קודש") חל יום ההילולא דיוסף שבדורנו, תכלית השלימות ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" (ראה אגה"ק סד"ך-כח).

28) ויצא לכד.

29) ועד כדי כך, שה"אחר" (בנימין), קראה לו רחל (כבכמה מהשבים שנקראו ע"י האמהות, שנביאות היו) "בן אוני", "בן צערי" (ראה זח"ב סז,ב), שבוה מודגש ביותר הקס"ד שלולי ההתעסקות עמו יהיה בבחינת "אחר". ולאידך, אף שרחל קראה לו כן – לא מצינו בשום מקום שיקרא בשם זה, ולא עוד, אלא שאין צורך אפילו באזהרה שלא לקרותו בשם זה (על דרך "כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה") (ברכות יג,א), מכיוון שבוודאי נעשה "בן", ועד ל"בן ימין", ועד לתיבה אחת דווקא, "בנימין", ככפנים.

30) ראה אוה"ת עה"פ (רכ,א ואילך). פרשתנו שפ,א ואילך. שצ,א ואילך. שצ,ב ואילך.

31) פרש"י וישלח לה,יח.

"בן" – עבודת התשובה לגבי עבודת הצדיקים³²).
וזהו עניין ד"ויישם בארון במצרים" המודגש במיוחד בדורנו זה (דור האחרון דגלות שהוא גם דור הראשון דגאולה) – שיוסף שבדורנו, נמצא יחד אתנו עד לרגע האחרון שיוצאים (והוא בכלל, כפשוט) מהגלות, ונותן כוח וחיזוק ("חזק חזק ונתחזק") שלא להתפעל כלל וכלל מקשיי הגלות, אלא אדרבה – להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשינו ועבודתינו, כדי לסיים ולהשלים את "צחצוח הכפתורים"³³, עד לשלימות ניצחון³⁴ "מלחמת בית דוד"³⁵, בביאת דוד מלכא משיחא.
ה. ויש להוסיף בכל זה:

מכיוון שנמצאים אנו בימי הגלות האחרונים, לאחר שנשלמו כבר כל העניינים, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שלא נשאר לנו כי אם "לצחצח את הכפתורים", ותיכף ומיד, "עמדו הכן כולכם"³⁶ לקבל פני משיח צדקנו.

ובפרט שמאז ועד עתה עברו כמה עשיריות שנים שבהן עסקו גם ב"צחצוח הכפתורים" –

הרי, בהכרח לומר שכאשר יהודי פוגש איזה עניין של מניעה ועיכוב בענייני יהדות, בבחינת "הבה נתחכמה לו" – אין זה אלא עניין של ניסיון, על-דרך "האלקים נסה את אברהם"³⁷, "נסה" (גם) מלשון נס והרמה, היינו, כדי שעלידי זה יבוא לתכלית העילוי – הרמה לגבי השלימות שלפניה, על-דרך החילוק דנס וטבע (כמבואר בארוכה בדרושי חסידות³⁸).

32) ראה ברכות לד,ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד. ולהעיר מהחילוק דיוסף ובנימין, צדיק עליון וצדיק תחתון – תו"א ס"פ תרומה. לקו"ת ראה כה,ד ואילך. תו"ח ס"פ ויגש. סה"מ תרס"א עמ' קסג. ובכ"מ.

33) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט. וראה שיחת י"ב טבת תשמ"ז הערה 10.

34) כמודגש בעניין דעניית אמן, שהוא בדוגמת נצחון המלחמה (כנ"ל הערה 22).

35) ולהעיר מהרמז ע"ד הקשר והשייכות ל"יוסף", שנקרא בפרשתנו (מט,כו) "נייר אחיו", והרי העניין דניצחון המלחמה נתבאר בסוף מסכת נזיר.

36) ראה שיחת שמח"ת תרס"א – נדפסה בלקו"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך.

37) סה"מ קונטרסים ח"ב שצז,ב. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ריש עמ' רעט.

38) וירא כב,א.

39) ראה לקו"ת פ' ראה (יט,ב ואילך) ד"ה אחרי ה' אלוקיכם

כלומר: מובן וגם פשוט עד כמה גדלה מעלתו של אברהם אבינו – אפילו לפני הניסיונות³⁹, ועל-אחת-כמה-יזכמה לאחרי כמה ניסיונות, בתוכם ניסיון הכבשן דאור כשדים, ועד לתשעה ניסיונות, שבוודאי לא היה שום חיסרון בעבודתו ומעלתו של אברהם אבינו; אלא, מכיוון שרצה הקב"ה להרימו ולנשאו לדרגא נעלית עוד יותר, ועד לאין ערוך (נס) – ניסהו (נס והרמה) גם בניסיון העשירי⁴⁰.

ועל-דרך זה בנידון דידן:

אלה) – הרי בוודאי שלא חסר מאומה כו': אלא, שהקב"ה רוצה שיהיה עניין של נס והרמה באופן נעלה עוד יותר, ולכן, מביא ניסיון נוסף⁴².
ו. ועוד נקודה בזה – שהניסיון הוא על-ידי דבר שאין בו מציאות כלל, וכל עניינו אינו אלא לפעול נס והרמה, על-ידי זה שמראים שלא מתפעלים כלל, שאז, מתגלה האמת שאין בו מציאות כלל, כי אם, לפעול נס והרמה:
בנוגע לניסיון העשירי – איתא במדרש⁴³: "ביום השלישי, וכי מאחר שהדרך קרובה למה נתעכב

כאשר יוצא לאור ספר חדש, קונטרס או מאמר וכדו', צריך כל אחד ואחד לומר, בשבילי נדפס ספר, קונטרס או מאמר זה, וללמוד

לאחרי שלימות העבודה בכל העניינים (כנ"ל), כולל גם עניין הניסיונות שעברו בני-ישראל במשך כל הדורות, ובמיוחד בנוגע ליוסף שבדורנו (נשיא הדור, אשר, "בתר רישא גופא אזיל"⁴¹), כל הניסיונות שהיו ברוסיה הסובייטית, שעמד בכולם בתוקף וגבורה עילאית, עד ליציאתו משם בשלימות, עם כל בני ביתו, ביחד עם ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו כו' (כולל – פעולה נמשכת גם במדינה ההיא, פירות ופירי פירות כו', גם בימינו

שלושת ימים, כיוון שראה (השטן) שלא קבלו ממנו (אברהם ויצחק), הלך ונעשה לפניהם נהר גדול, מיד ירד אברהם לתוך המים... כיון שהגיע עד חצי הנהר הגיע המים עד צווארו, באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים, אמר לפניו ריבוננו של עולם כו', מיד נער הקב"ה את המעיין ויבש הנהר ועמדו ביבשה".

כלומר, כל ה"נהר גדול", אשר, כבר ב"חצי הנהר הגיע המים עד צווארו" – לא הייתה לו מציאות כלל (לא רק ברוחניות, אלא) גם בעולם הזה הגשמי, כי אם, עניין של דמיון בלבד, ולכן, כאשר אברהם הראה שאינו מתפעל מזה (אלא ממשיך ללכת כדי לקיים את ציווי ה'), ו"תלה אברהם עיניו לשמים" – אזי נתגלה האמת, שאין כאן מציאות של נהר כלל, "יבש הנהר ועמדו ביבשה", ואדרבה – כל מה שנשאר ממנו, אינו

וביאורו. ד"ה זה וביאורו בטה"צ להצ"צ בסופו. ד"ה נתת ליראיך פר"ת (ס"ע קה ואילך). ד"ה כי מנסה תש"ח (עמ' 94 ואילך). ד"ה נתתי ליראיך תשל"ו (סה"מ מלוקט עמ' קפה ואילך). וש"נ.
39) דבן שלש שנים הכיר את השם, "שנאמר (תולדות כוה), עקב אשר שמע אברהם בקולי, חושבניה מאה ושבעין ותריין" (נדרים לב, סע"א). וראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.
40) להעיר, שהלשון "נסה" נתפרש רק בנוגע לניסיון העשירי, ולא בנוגע לניסיונות שלפני זה, גם אלו שנתפרשו בכתוב, מכיוון שבו היה עיקר (ושלימות) עניין הנס וההרמה, ועד שפעל ממשות בניסיונות שלפני זה, "שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש" (פרש"י וירא כב, ב). נתבאר בארוכה בלקו"ש ח"כ עמ' 73 ואילך.
41) עירובין מא.א. וראה סוטה מה, ב.

42) להעיר גם ממארו"ל (נדרים כב, ב) "אלמלי חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד", היינו, שהעניין הבלתי רצוי אינו אלא כדי שעי"ז יתוסף יותר בתורה, כדברי חז"ל (מכות כג, רע"ב) "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות".
43) תנחומא וירא כב.

כו' סיון תשי"ד. בזאת הנני מודיע, כי אחרי עבור שנים הרבה, מילתא מני אזדא ולא רמיא עלי' לזכור נימוקים, ובאיזה נסיבות מסרתי מכתב זה. מי כעמך ישראל ובפרט בין חרדי ירושלים שיש ביניהם השואלים גם על ימי החול אם יש בנסיעה משום מסייע ידי עוברי עבירה. ולכן אין רשות להשתמש במכתבי זה בתור היתר כללי לכל דורש, כי זה דורש עיון רב ובהשתתפות גדולי תורה ויראה, ובאתי בזה עה"ח [=על החתום] צבי פסח פראנק" (צוטט בעיתון 'עין בעין' ל' בניסן תשי"ט – ומשם ב'הרבי' עמ' 25).

במקום אחר נמסר ('אוצר החסידים', אה"ק, עמ' 24) שהרבי שיבח את פעילותו של הרב רלב"ג, והזכיר זאת במכתבו לרב סלונים מיום י"א מנחם-אב תשי"ז:

ותשואות-חן תשואות-חן לחתנו שי' על השתדלותו בענין מכתב הרה"ג וכו' וכו' פראנק

שליט"א.

ב'הפרדס' מחודש שבט תשי"ט (צוטט ב'התקשרות' גליון רנד עמ' 71) נאמר (במאמר של הגאון רבי שמחה עלבערג):

"מחוגים ידועים הפיצו בזדון שמועות שווא, שהרב ר' צבי פסח פראנק שליט"א הגאב"ד דירושלים, כאילו התיר לנסוע באוניות אלו בשבת. כל השמועות הללו הן כוזבות בהחלט. הגרצ"פ פראנק אך הביע שבאוניות אלו השטות בשבת מותר להשתמש בה לנסיעה בימות החול, אבל חס וחלילה מלומר שניתן היתר נסיעה בשבת באוניות אלו..."

(הערת המערכת: במדור זה בגיליון א'סו, שובש טענות שמו של השליח הרב שרגא פייביש רימלר, משלוחי הרבי לארה"ק בשנת תשט"ז)

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב־4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב־2 תשלומים)
את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.
כמו־כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

תוכן מכתבי, אף שכפי ששמע אודותם גם דעתו נוטה כן. וזה הביאני לבקש במברק שיראו להנ"ל את מכתבי.

ביומנם של השלוחים שצוטט לעיל נאמר בנושא: "אחרי חילופי דברים שונים הזכירו הרב סלונים שבעניין האוניות בטח ישתדל כפי יכולתו לאיסור, כי דעתו תופסת מקום חשוב בענייני הוראה, וכ"ק אד"ש משתדל הרבה בזה.

"השיב שכמדומה שאסור, אבל מכל מקום צריכים עוד לשמוע אודות הטענות שבזה. אמרנו לו אודות מכתבי אד"ש שיש לו ידיעה גדולה בזה, ואודות כמה מפרטי הטכניקה שבוודאי אסורים המה (את המכתבים השגנו אצל הרב זיין).

"כששמע זה אמר שרוצה בעצמו לראות אותם, והבטיח הרב סלונים להמציא אותם לו". בקטע אחר של היומן (צוטט ב'התקשרות' גליון רנד עמ' 11) מיום כ"ג מנחם-אב תשט"ז נאמר בשם הר"ר צבי הרכבי "שהרכבים ניסים ופראנק עומדים על צידו של כ"ק אדמו"ר שליט"א לאיסור...".

הרבי לא נח, וכי"ג אלול תשט"ז (אגרות-קודש כרך יג עמ' תנו) שיגר איגרת לגאונים רבי ראובן כ"ץ בעל 'דגל ראובן' ורבה של פתח תקווה, רבי צבי פסח פרנק והרב אונטרמן, לכל אחד בנפרד, ובו מחזה על "אריכות הדין ועיכוב פסק הדין של הרבנות הראשית לארץ הקודש תבנה ותכונן... בעניין המבהיל של האוניות הישראליות". הרבי מביע תקוותו "אשר כבוד הדרת גאונו שליט"א יעשה כל מה שבידו באופן דחוף כדי למנוע חילול שבת וחילול השם דרבים".

מכתב ישן שפורסם חדש ושובש...

בינתיים אירעה התפתחות נוספת בפרשת האניות, ששמו של הרב פרנק שורבב אליה (על כך מסופר בספר 'עבד מלך', רעז"ס, עמודים 275-278) ותוכנה:

"בחודש טבת תשי"ז פורסמה בחוברת 'אור המזרח' חוות-דעת הלכתית של הרב פרנק לפיה אין איסור לנסוע באוניות ישראליות בשבת

(וכן בעין בעין גיליון 67). הרב עזריאל זעליג סלונים נתבקש על ידי מזכירות הרבי (החתום הוא המזכיר הרב אליהו קווינט) לברר את הדבר, מכיוון שהדברים סתרו את מה שמסר הרב סלונים בשמו של הרב פרנק, על כן "מטובו להשתדל לברר אמיתות הדברים".

באותה תקופה חש הרב סלונים שלא בטוב, וחתנו הרב יהוסף גדליה רלב"ג נתבקש לפעול בנושא (הייתה לו גם קירבה משפחתית להרב פרנק), וכך כתב לו הרב ח.מ.א. חדקוב ביום כ' סיון תשי"ז:

"ממקום אחד המעוניין להסית את העולם שלא ימנעו מלנסוע באוניות ישראליות הנוסעות בשבת, מפיצים העתקה של המוסגר פה, שאחד קיבל בשעתו מהרה"ג וכו' הרב צבי פסח ש' פרנק (שזהו כנראה מה שפורסם ב'אור המזרח' הנ"ל).

ולמרות זה שכפי הנראה המכתב הנ"ל נכתב הוא כלפני ג' שנים... בזמן שעוד טרם נתברר כל צרכו דרך ואופן הנסיעות הכרוכות עם חילול שבת וכו', ואין נראה בפירוש ששימש זה בכלל בתור מענה בעניין הנסיעה בשבת קודש.

וביחוד שגם מפרסמי המכתב כותבים שזה היה מענה אודות נסיעה מחיפה לאירופה, היינו במרחק שאפשר להגיע בפחות משבוע, מבלי שיצטרכו כלל לנסוע בשבת. אף על פי כן, משתדלים הם בזה, שמראים רק עצם המכתב, להוסיף דברים כפי שעולה על לבם, ולקרר את אלו שרוצים להיזהר מחילול שבת והחרדים לדבר ה' (על ידי זה שאומרים שהרב פרנק נתן היתר גמור)".

הרב רלב"ג נתבקש להיוועץ בחותנו, הרב סלונים, כיצד לקבל מהרב פרנק הבהרה מפורשת "שלא נתן שום היתר, ושלא ישתמשו באיזה מכתבים שהם וכדומה, שמנצלים אותם להחטיא את הרבים, ולגרום להם חילול שבת קודש וחילול השם ברבים".

כפי שייצג הרב סלונים, ביקרו הרב רלב"ג והרה"ג הרה"ח ר' שמריהו ששונקין אצל הרב פראנק שמסר להם ביום ג' תמוז מכתב בכתב ידו בו נאמר כדלהלן:

"נדרשתי חוות דעתי על תוכן מכתבי מיום

אלא העניין דנס והרמה.

ועל-דרך זה בנידון דידן - שאין לניסיון מציאות כלל גם בעולם הזה הגשמי והחומרי, "עולם הקליפות"⁴⁴, ולכן, כאשר "תלה... עיניו לשמים", אזי נתגלה באופן גלוי לעין כל שאין כאן מציאות כלל, וכל מה שנשאר, אינו אלא העניין דנס והרמה - שעל-ידי זה יתוסף עוד יותר בהפצת המעיינות חוצה, על-ידי ההוספה בהוצאה לאור והדפסת כתיב רבותינו נשיאינו כו',

ובלשון המדרש (במקום אחר⁴⁵) בנוגע להכרזה "דידן נצח דידן נצח", ש"לא עלון מן תמן עד זמן דחמון כמין חרדא דדמא על אפי מיא" (סימן לביטול המציאות דרוח רע), שאז שקט (היפך המצב הקודם ד"חמו ערכוביא במיא") המעיין והנהר הטוב שבמדרש שממנו שתו בני-ישראל, היינו, שעל-ידי זה ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בתוקף התפשטות הנהר מהמעייין, עד להפצת המעיינות (לא רק הנהר, אלא גם המעיין עצמו) חוצה.

ז. על-פי זה מובן בפשטות שכל ההדגשה צריכה להיות אך ורק בנוגע לעניין הנס וההרמה, ולא בנוגע לעצם המאורע הדניסיון:

המאורע הדניסיון - אין לו מציאות כלל, כאמור, ומכיוון שכן, הרי, הדיבור אודותיו הוא בדבר שאין בו ממש, ובמילא, ללא כל תועלת, ואדרבה - על-ידי שמדבר אודותיו ומחשיבו למציאות⁴⁶, מבלבל את עצמו והיצר הרע שלו כו'. ולאידך, עניין הנס וההרמה - הוא המציאות האמיתית, הכוונה ותכלית הניסיון, כאמור, שעל-ידי זה יתוסף עוד יותר בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה.

ובאותיות פשוטות - שכל החיות וההתלהבות

(44) תניא פ"ו (מע"ח ש"ב ספ"ד).

(45) ויק"ר פכ"ד, ג.

(46) דפשיטא שאינו יכול לעשותו למציאות, כלשון חז"ל (ב"ר פל"ט, יד. וש"נ) "אם מתכנסין כל באי עולם לברוא יתוש כו'".

כו' צריך להיות בעניין "וישמור משמרת מצוות חוקותי ותורותי" (כמו שכתוב באברהם אבינו)⁴⁷, החל מלימוד ספרי וכתבי החסידות (ופשיטא, בהקדמת לימוד נגלה דתורה - "תלמודו בידו"⁴⁸), היינו, שכאשר יוצא לאור ספר חדש, קונטרס או מאמר כו', צריך כל אחד ואחד ללמדו, ובהדגשה - שאין להסתפק בכך שישנם כמה וכמה שלומדים עניין זה, אלא, "כל⁴⁹ אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם"⁵⁰,

ובנדון דידן, בשבילי נדפס ספר, קונטרס או מאמר זה!

ח. ויהי רצון שעל-ידי מעשינו ועבודתנו בכל העניינים האמורים בימי הגלות האחרונים⁵¹ נזכה בקרוב ממש לשלימות עניין "ואלה שמות בני ישראל" - כדברי המדרש⁵² "על שם גאולת ישראל נזכרו כאן".

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויחי התשמ"ז; התוועדות תשמ"ז כרך ב, עמ' 252-259)

(47) תולדות כו.ה.

(48) לשון חז"ל - פסחים נ.א. וש"נ. וראה לקו"ת שה"ש כב.ד, שע"י "הלימוד שלמד בבחי' הנגלות שבורה (בעוה"ז) מזה נעשה בחי' לבוש שבו ועל ידו יוכל להשיג פנימיות התורה" (בג"ע), ומזה מובן גם בנוגע ללימוד הנגלה והפנימיות בעוה"ז גופא.

(49) סנהדרין לו.א - במשנה.

(50) להעיר משיעור היומי (בשנת תשמ"ז) ברמב"ם (הל' סנהדרין פי"ב ה"ג) - "כל אחד ואחד יכול לומר בשבילי נברא העולם".

ויש לומר בביאור דיוק הלשון "יכול לומר כו'" - לא "חייב לומר כו'" כבגמרא, אלא "יכול לומר כו'", כדי להדגיש את העניין ד"רשות (יכולת)... נתונה כו'" (רמב"ם הל' תשובה רפ"ה), ותיכף ומיד ממשיך: שמא תאמרו מה לנו כו' (אף שיכול) כבר נאמר כו'.

(51) כאשר קושי השעבוד אינו אלא בלימוד התורה, "בחומר דא ק"ו כו' ובלבנים דא לבון הלכתא" - ראה בארוכה תו"א ר"פ שמות.

(52) שמו"ר פ"א, ה.

פקוד יפקוד אתכם

תכלית סתימת הקץ

כשנמצאים בגלות, ב"צרת השעבוד", ובאופן של סתימת הקץ (שלא יודעים מתי תהיה הגאולה) – יכולים לבוא למצב של נפילת הרוח, עד לייאוש ח"ו. ועל זה באה ההוראה והנתינת־כוח דפרשת ויחי – שצריכים לידע שהמטרה והתכלית ד"צרת השעבוד" וסתימת הקץ, היא בשביל העילוי ושלימות הטוב – לגלות את העניין ד"ויחי יעקב" (עלידי זה ש"זרעו בחיים") לאמיתתו. ולא עוד, אלא שגם כשנמצאים בגלות, בארץ מצרים ("כל המלכות נקראו עלישם מצרים על־שם שהם מצירות לישראל"), יכול להיות מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים", חיים טובים (לא רק ברוחניות, אלא) גם בגשמיות (כמו י"ז שנות חייו של יעקב בארץ מצרים), שעל־ידי זה היתוסף גם ב"ויחי יעקב" ברוחניות, על־ידי קיום התורה ומצוות, מתוך מנוחת הנפש והגוף.

(משיחות שבת פרשת ויחי ה'תשמ"ט. התוועדות תשמ"ט כרך ב, עמ' 152-153)

חידושו של משיח – בכוחו של משה רבינו

כ"ק מו"ח אדמו"ר דיבר פעם בשיחת אחרון של פסח . . . אודות הפסוק "עד כי יבא שילה", ואמר: "שילה" – בגימטרייה משה, "יבא שילה" – בגימטרייה משיח . . . "יבא" – בגימטרייה אחד, כלומר שעל ידי זה שיהיה עניין האחדות בבני ישראל . . . ימשיכו ברצון השם יתברך את הגאולה השלימה על ידי משיח גואל צדק במהרה בימינו אמן.

[. . .] כללות עניין השלום ישנו כבר בתורה שניתנה על ידי משה רבינו, כמאמר רז"ל "כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה".

אלא, שעניין השלום הנפעל על ידי התורה הוא באדם בלבד, כמבואר בלקוטי תורה בפירוש עניין "פמליא של מטה", שעל ידי התורה נעשה שלום בין הנפש האלקית לנפש הבהמית, שכל זה הוא באדם בלבד;

ואילו המשיח יפעל שלום גם בעולם החי – "וגר זאב עם כבש" [שהפירוש בזה אינו כהיש מפרשים שאינו אלא בדרך משל, אלא כמבואר בתורת החסידות בכמה מקומות (ומהם – בסיום המשך וככה תרל"ז), שפירוש הכתוב הוא כפשוטו], ועד שגם בנחש הקדמוני – שהוא השורש לכל עניין הרע והפירוד – גם בו יפעל המשיח שלום.

והכוח על זה ניתן בתורה שניתנה על ידי משה רבינו, כמו שכתוב "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום", ו"אין עוז אלא תורה", דהיינו שהתורה היא נתינת כוח על עניין השלום, אלא שבתורה כפי שהיא עתה ישנו העניין בכוח בלבד, ועבודתם של בני ישראל היא להמשיך עניין זה בפועל.

ונמצא, שהמשכת עניין השלום בעולם על ידי המשיח אינה עניין חדש, אלא גילוי עניין שנמצא כבר בתורה; אלא שעתה עניין זה הוא בעולם, ותפקידם של בני ישראל הוא להמשיך עניין זה בגילוי, וגמר גילוי זה יהיה בביאת המשיח.

ועל פי זה יובן הטעם שמושה נרמזו בתיבת "שילה" – כי עניינם אחד, אלא שבמשיח ניתוסף עניין ה"יבא", שעניין זה יבוא מההעלם אל הגילוי [. . .].

(תורת מנחם (ה'תשכ"א) כרך ל, עמ' 247-249)

רבי צבי פסח פרנק ז"ל (ב)

מעורבתו של הרב פרנק בסערת האוניות הישראליות ובמערכה שניהל הרבי נגד נסיעתן בשבת • ביקש לעיין במכתבי הרבי בנידון כדי ללמוד על איסור שבת • מכתב של הרב פרנק בנידון סולף והוצא מהקשרו • וגם: שאלת גשם בניו־זילנד • רשימה שניה

שאלת גשם בחצי הכדור השני

"ישנה שקלא וטריא באחרונים ועד להלכה בפועל" – אמר הרבי בשיחתו לתלמידים השלוחים שנשלחו לשיבות הגדולות של חב"ד בבואנס־אייירס, ארגנטינה, וקראקס, ונצואלה, באור ליום ג', ערב ראש חודש אייר תש"מ (לקוטי שיחות כרך כב עמ' 221, ובתרגום ללשון־הקודש – ב'ספר השליחות' קה"ת תשמ"ז, עמ' 221) – "מאחר שכאשר בחצי כדור זה קיץ אזי בחצי כדור ההוא חורף, ונמצא שימות הגשמים שם הינם מחודש ניסן עד חודש תשרי, וימות החמה מחודש תשרי עד ניסן – לפיכך יש מקום לעשות שינויים בנוגע לשאלת 'ותן טל ומטר לברכה' (ולדעת רוב האחרונים גם בנוגע להזכרת משיב הרוח ומוריד הגשם)".

בחלקה הראשון של הערה 9 ציין הרבי:

"שו"ת תורת חיים (למהרח"ש) ח"ג ס"ג. בית אברהם עמ' 34 ואילך. משפטי עוזיאל מהדורא תנינא סימן ו'. אחר כך ציין הרבי כדלהלן: "הר צבי אורח חיים סימן נו (וכנראה לא ראה ספרים הנ"ל מדאינו מזכירים כלל). . ."

בין אמירת השיחה להגהתה הכניסו לרבי (ראה 'היכל מנחם' כרך ג' עמ' מו) שאלות, ואכן

כבר מראש ציין הרבי ליד שו"ת הר צבי סי' נו – "כנראה שלא ראה הספרים הדנים בזה!", וההערה בשיחה היא מהדורה בתרא של הדברים. ובהמשך לכך:

בהתוועדות תשמ"ג (כרך א' עמ' 390-389) נלקטו וצוטטו מראי מקומות מספרים הדנים בנושא זה, ושם (בעמ' 390) מובא:

בשו"ת הר צבי (לרצ"פ פראנק, ירושלים, תשל"א) או"ח ח"א סנ"ו לגבי מדינת ניו זילנד: "אל תשנו ממנהג ישראל בכל התפוצות שאחרי סוכות תאמרו 'ותן טל ומטר' ואחרי הפסח תאמרו 'ותן ברכה' – ולא 'ותן טל ומטר' וכן לא תזכירו 'משיב הרוח ומוריד הגשם'" (ומשם נעתק ב'שולחן מנחם' כרך א' עמ' רלו).

סערת האניות הישראליות

שמו של הרב פרנק עלה על סדר היום במיוחד, בפרשת המאבק שניהל הרבי נגד נסיעת אוניות ישראליות בשבת־קודש:

הרבי במכתבו מז' אלול תשט"ז (אגרות קודש כרך יג עמ' תלח) כותב להרב זיין:

דרך אגב השלוחים האברכים שליט"א מסרו בכאן שהרב פרנק ש' התאונן לפניהם שאינו יודע